

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

După alegeri.

II.

Puterea de moralizare și disciplinare prin activitate.

La conferința națională din 10 Ian. dl Dr. Ioan Suciu, ca referentul comisiei de 40, polemizând cu apărătorul pasivității dl Dr. Gavril Tripou, a exprimat un mare adevăr practic când a zis, că în cazul cel mai rău, când nu am izbutit să scoatem nici un deputat român dela urnele de alegere, participarea noastră la lupta electorală, nu ar fi altceva decât: „o pasivitate admirabil executată“. Foarte corect. Căci în esență ce altceva am voit noi prin pasivitate, decât se reținem alegătorii români de a-și da votul străini, fie pentru bani, fie de silă. Și, se zice, că s'ar putea întâmpla în viitor cazul acesta estrem de pessimistic, ca într-adevăr toți candidații partidului nostru să rămâie în minoritate, bine înțeles însă, că noi să ne fi făcut perfect datorința în ce privește organizarea poporului, — nu vom servi noi de o sută de ori mai bine cauza română, oferind lumii privilegii înalte, ca de pildă cea dela Sebeșul-săsesc, unde nici un vot românesc nu s'a dat străinilor, — decât prin o pasivitate pe hârtie, de care nime nu s'a speriat, pentru care mulți ne-au luat în ris, care a demoralizat, în decurs de decenii, poporul?

Aici vine rindul să scriu ceva despre puterea mare de moralizare și disciplinare a activității.

Înainte de toate trebuie să fim în curat cu un lucru, și anume, că executarea perfectă a unei pasivități, pretinde atât dela siguratici cât și dela masse, o mai mare virtute! E de lipsă o organizare perfectă și, ce e mai de frunte, și oare-care maturitate politică. Eu cred că e mai greu să capacitezi pe țaranul simplu ca să nu meargă de loc la urnă, decât să-l aduci să voteze cu un candidat național!

Aceasta din urmă e aproape de sine înțeles și celui mai din urmă alegător, pe când ca să-l convingi despre pasivitate, îți trebuie să faci cu el o școală întregă, să-i dezvolti teorii, pe cari el nu le prea înțelege.

Am întâlnit înainte de conferința din Ianuarie a. c., așa dară pe când încă nu se decretase activitatea, un țaran, care tocmai ieșea cu țigara de piele în gură dela candidatul koșutist, unde fusese pe omenie.

La întrebarea mea, că de ce merge la străin, mi-a răspuns foarte potrivit după mintea lui:

— „D-le, Dvoastră nu ne-ați spus nici-odată că ce să facem, cu cine să ținem. Dar dacă am avea vre-un om de ai noștri, numai pentru el am fi.“

Am tăcut. Avea drept țaranul. Să mă fi pus pe el cu argumente pasiviste, m'ar fi aprobat poate de față, dar de înțeles nu m'ar fi înțeles.

Altfel stă lucrul în activitate. Să cere și aici virtute, căci și aici e spus țaranul alegător la ispite banesti și la tot felul de șicane. Dar' este ceva, un sprijin puternic, care e totdeauna pe partea noastră și care de cele mai multe ori contrabalansează ispitele bănești, și acest ceva e însuflețirea și alipirea naturală a poporului față de omul lui, față de cel de un sânge cu el!

Insuflețirea asta numai puțin trebuie iritată, curățită de găoacea nepăsării, și e în stare să facă minuni! Și apoi mai este încă un factor puternic de moralizare, poate cel mai puternic. Acesta e: frica celor șovăitori ori lacomi, de rezenuz ce-l va produce păcătoșia lor între ceilalți confrăți tari în credință. În direcția asta alegerile trecute ne dau o sumedenie de pilde admirabile.

Cel păcătos și trădător, ajuns acasă în sat, a fost formal huițuit, ba uneori chiar și bătut, de bărbați și de femei!

Am cetit cum femeia unui astfel de om slab, a izbucnit în plâns când a auzit despre purtarea neromânească a bărbatului său! Și bietul bărbat nu a avut vorbă bună și nu a avut pace cu femeia, până când nu s'a spovedit și s'a cuminecat, adevărat până nu și-a ispășit de grabă păcatul.

Acesta, și altele o sută de exemple, vor încredința pe orice bine cugetător, că ce bogăție și putere de disciplinare, de curățire a moravurilor politice, este într-o campanie de alegere bine condusă!

E semnificativ și cazul dela Ighiu, unde bărbați și femei inteligente, au versat lacrimi de durere când au auzit despre căderea lui Dr. Vajda.

Și oamenii aceștia cari varsă lacrimi de durere, sunt câștigați pentru totdeauna pentru candidatul a cărui cadere li-le-a stors!

Și încă un avantaj mai găsim în activitate, și anume, că să face perfectă curățire, limpezire între oamenii de încredere, între Românii cinstiți, și între cei de nimica! E o admirabilă școală o alegere, căci aci poți cunoaște pe fiecare om că ce plătește. Căci aici s'a gătat cu domnia vorbeii, cu „românismul“ dintre păhare! Aici fapta și numai fapta, e singurul mijloc de-a să dovedească cine e!

Va zice cineva că același lucru stă și pentru pasivitate. Să-mi permită să-i spun că nu e așa. Pasivitatea a fost o manta după care mulți egoiști și-au ascuns gheșeftăriile lor electorale și cu o cale și-au salvat și renumele de „mari Români.“ Așa spre pildă în cutare sat, preotul ori alt „fruntaș“, de altcund e Român patentat, ba a fost chiar și la câteva conferințe naționale, până când eram în pasivitate, a încasat la fie-care alegere câteva bancnote sunătoare. Ce-i drept el a rămas acasă, nu a votat, căci doar el era „pasivist“ și trebuia să salveze aparența, însă pe cei 50—60 de alegători din sat, i-a liferat pe sub mână celui cu bancnotele.

În activitate s'a gătat cu astfel de gheșefturi, (hinc ilae lacrimae la

mulți „pasiviști!“)! Aci stă per eminentiam zicala: „cine nu-i cu noi, e în contra noastră!“

Un inteligent ca cel de mai sus, e mai rău decât cel ce are curajul de a se vinde pe față!

Activitatea cere dela unul fiește-care nu numai să nu voteze cu contrarul, ci să voteze cu candidatul român!

Iar dela conducătorii poporului; avocați, preoți, învățători, cere ca să grijească și să aducă la urnă și pe alegătorii încredințați îngrijirii lor!

Nu mai trebuie să amintesc, că în pasivitate nu poate fi vorba de utilizarea însuflețirii naționale a poporului, față de deputatul român, nici de urmările salutare ale rezenuzului ce produce în cei bravi, trădarea celor slabi de inger. Aici singurul mijloc, însă insuficient, de-a ținea în frâne masele, e presa, foile. Bine știm însă, că la alegerea din 1901 însuși prezidentul de atunci a partidului, a oprit continuarea publicării listei nesfârșite de păcate naționale comise față de pasivitate, mai ales din partea inteligenților dela sate, căci altfel era să publice numele aproape tuturor cărturarilor noștri din provincie! Ba s'a convins și de aceea, că publicarea, nu se rușinează pe cei inferați, mai curând îi mângăia, căci vedea fiecare, că și el a făcut numai ce au făcut și alții o sută de mari Români ca el!

Atât de departe ne scufundasem în demoralizare în era pasivității!

Despre celelalte într'un număr viitor.

Dr. V. Moldovan.

ALEGEREA alegătorilor după fum.

Aflăm că pe Marți în 14 Martie n., în săptămâna viitoare, este pusă în comitatul nostru:

alegera de alegători după fum

în toate comunele. Fiecare comună alege unu ori doi (sat până la 100 fumuri un atare alegător, cu mai multe fumuri, pe doi), cari deși după dare n'ar ajunge în listă, intră în șirul alegătorilor, ca trimiși din partea satului.

Am scris în numărul trecut ce însemnătate mare au aceste alegeri. Repetăm: Au drept de a alege aci toți câți au drept în sat la alegere de primărie.

Și: Nu alegeți pe birae nici pe jurați. Ci câte un om neatârnat și de omenie, care la alegeri să meargă unde-l trage inima, nu unde-l trage de ață notarășul.

Unde alegerea asta nu se face după lege, să se dea arătare la comitat, ca să fie luați la răspundere cei vinovați (de regulă notarășul).

Trecere cu vederea-

Fiindcă în Budapesta e încă o încălceală politică, cum rar s'a dat, — Maestatea Sa a dorit să asculte părerea fruntașilor politici din toate partidele din dietă.

I-s'a așternut o listă a acelora,

cari ar fi bine să fie ascultați, anume câți-va „liberali“, câți-va koșuthiști, disidenți, apoi câte unul din partidul popular catolic, și din cel „nou“ (alui Bánffy). Tuturor li-s'a dat privilegiu a-și spune înaintea Coroanei părerea asupra încurcării politice din Pesta, și cum cred ei, că s'ar putea eși din ea.

Dar din partidul cel mai nou numai de curând constituit, al naționalităților, n'a fost chemat nimenea să informeze și din punctul de vedere al acestui partid, pe Monarch. Să va zice poate, că încă acest partid n'a avut prilej a să prezenta dietei ca partid, deci sfetniciei Maiestății Sale n'au știre „oficioasă“ despre constituirea și deci destre existența lui.

Să poate zice așa. Dar unii zic, că de-aceia n'a fost chemat cineva și din acest partid, fiindcă informatorii Maestății Sale, îl țin de prea puțin pentru a fi cerut și sfatul lui în chestii, îl socotesc neglijabil, îl pot trece cu vederea.

Pe tema asta însă însăși foile maghiare au început o interesantă discuție între sine, în firul căreia una din ele, „Az Ujság“, foia lui Tisza, face și unele mărturisiri prețioase. „Ujság“ dela 7 Martie scrie:

„Nu e ceva deosebit, că coaliția (partidele opoziționale aliate din dietă) cea care pornește din puncte de vedere par excellence maghiare, — e așa de nepăsătoare față de naționalitățile?“

„Să vorbește mult de sfârșitul nimicitor (pentru partidul dela guvern,) a alegerilor din urmă, sfârșit ce se atribuie coaliției (întovărășirii partidelor de opoziție). Dar constituirea clubului naționalităților în dieta ungară, încă e rodul politiceii coaliției. Din asta însă nu poftesc aliații. Nu fie modești, li-să cade. Ori asta n'o țin de lucru însemnat? Tare greșesc!“

„Zece deputați naționaliști, însămneară atâta putere, cât zece de cei din „partidul nou“ (a lui Bánffy). Ba încă și mai mult!“

„Însemnătatea asta, ei (opoziția) o trec cu vederea, căci nu se pot fali cu ea. Dar ea este și o să-i facă să o simtă, ca putere, pe care ei au creat-o, dar care nu rămâne creatura lor.“

Vorbele din urmă ale ziarului tiszaiszt, puteau rămânea nescrise. Căci grupul de deputați naționali din dietă, nu celelalte partide maghiare (nici unele!) nu l'au „creat“, ci l'a dat poporul român, slovac și serb, din a lor putere, și tot ele îl vor mări pe viitor tot mai mult.

Intr'atâta are drept ziarul tiszaiszt, că acest grup, azi încă mic, să va valida în chip demn și bărbătesc în dietă, ori le-a plăcea asta celorlalte partide maghiare, ori ba.

O cutezanță.

Învățătorul Romul Todea din Alba, ne trimite o scrisoare, prin care vrea să se scuze înaintea publicului cetitor, că el numai atunci a votat cu candidatul guvernului (în cercul Trascău) când a văzut, că candidatul român Dr. Chirtop și așa nu va reuși, că era întrecut de guvernamental cu sute de voturi.

Atunci a mers și el și a votat cu — guvernamentalul, a mai dus un strop în baltă (mai drept un strop de tină în mocirlă), »văzând, că și așa dl

candidat național, prin votul meu nu ajunge la mandat, dară eu prin aceea, că i-ași fi dat votul fără nici un folos, o simțeam poate pe viață!“

Iată cel mai ordinar fel de judecată, cel mai imoral fel de a gândi și a vorbi!

Unde ai învățat, jupâne dascăle, această filosofie grozavă?

Dacă ar vorbi așa cel mai prost om din satul d-tale, încă l'am ierta, căci am zice: atâta poate el pricepe cu capul său mărginit. Dar un învățător, care vrea să fie »luminător« celorlalți oameni fără carte, să vorbească așa, e culmea cutezanței ori a prostiei!

Atâta s'a prins de d-ta din scriselile și stăruințele conducătorilor noștri naționali și a ziarelor noastre, cari prin apeluri luminate au cercat a însufleți tot sufletul Român, că chiar și acolo unde n'au nadejde de biruință, încă Românii numai la Român să-și dea votul?!

Dar dacă tot omul va sta dând din coadă până la urma votării — lăsând prin asta pe contrari să se urce cu voturile (că ei nu așteaptă, ci și-le dau la rând,) — atunci fie-care poate zice ca DTa: »Votul meu unu, și așa nu-l scoate, deci haid mă dau și eu mamonei!“

Domnule învățător! Nu 'ți-e rușine să vii în față publicului cu o astfel de scuză hăbăucă? Și ne crezi pe noi în stare să 'ți-o publicăm ori să te chiar și iertăm, pe temeiul ei?

Sărmane cap, e o cutezanță dela d-ta să și vii la noi cu o astfel de scrisoare, pe care plini de dispreț, am aruncat-o în corfa cu gunoaie.

Indrumări

despre cum e a să controla și supra-veghia conscrierea alegătorilor, care să face acum până la 15 Aprilie.

(Va urma.)

Darea de chirie.

5. Atât în părțile transilvănene cât și în cele unghurene, atât în orașe cât și la sate, au drept de vot acela, cari

a) singuri ori împreună cu nevasta sau cu copiii minoreni, au casă pusă la dare de chirie după 210 cor. (adeacă dacă casa este dată în bir și aduce măcar 210 cor. și după aceea să plătește darea de venit prescristă). În orașe și comune unde nu toate casele sunt suruse dării de chirie (cele locuite de Români sunt aproape toate de acestea) să plătește darea după 210 cor. chirie, 23 cor. 52 fil. dare directă (házadó). În celelalte orașe și comune, (unde toate casele sunt puse și la acest fel de dare) acolo darea aceea trebuie să fie cel puțin de 33 cor. 95 fil.;

b) și în Ardeal și în Ungaria, și în orașe și la sate, au drept de vot acela, cari conform punctului de mai sus, au atâta pământ, ori au un capital de bani, care le aduc un venit de 210 cor. pe an. și după aceste isoare de venit deosebite, ori după ele împreună, sunt puși la dare de venit după 210 cor. În înțelesul acestei rânduiri a legii, luând în socotință, că darea de pământ este 25% a venitului catastral, alegător poate fi acela, care de pe pământul său, a nevastei și a copiilor

minoreni tot *laolaltă socotit*, plătește cel puțin 53 cor. 55 fl. dare de pământ. Dacă cineva plătește după un venit de 210 cor. dare de rentă (după capital de bani gata), atunci luând în socoteală, că darea de rentă face 10% a venitului, pentru a fi alegător numai pe temeiul venitului după capital, trebuie să plătească respectivul cel puțin 21 cor. dare de rentă (Tőkekamatadó).

Darea de rentă și de pământ împreună, încă dă dreptul de alegător, dacă venitul total pus la dare se urcă la 210 cor. anual. Așa de pildă, dacă plătesc dare de pământ după venit catastral, de 100 cor. și dare de rentă după 110 cor., le socotesc *laolaltă* și îmi dau dreptul de vot!

Pentru a putea face socoteala de lipsă, însemnăm încă odată, că darea de pământ este egală cu 25 1/2% a venitului catastral, iar darea de rentă face 10% a venitului de capital.

e) toți neguțatorii, crășmarii, întreprinzătorii, etc., atât în Ardeal cât și în Ungaria, și atât la orașe cât și la sate, cari plătesc cel puțin 21 cor. dare de venit clasa III., au drept de vot! In comune mici și mari, sunt alegători acei maestri, cari plătesc dare după o calfă. Acești maestri plătesc darea de venit clasa I. și anume, capul familiei plătește o dare dela 10—24 cor., iar după fie-care calfă 4—8 cor.:

d) slujbașii de stat, de comitat și comunali, care după un venit de cor. 1000 plătesc dare de venit clasa a patra, (IV. osztályu kereseti adó), sunt alegători. Această dare după 1000 cor. este 10 cor. Funcționarii privați, adică aceia cari nu-s de-ai statului, comitatului comunei, au drept de vot dacă plătesc dare de venit clasa a IV-a, 18 cor. adică după salariu de 1400 cor.;

6. Fară privire la venit au drept de vot membrii „Academiei maghiare” de știință, profesorii, toți cari au diploma de doctor, avocații, notarii, apotecarii, agronomii, silviculorii, inginerii de mine, preoții, capelanii, notari comunali.

Profesorii, învățătorii, notarii și preoții, numai atunci pot fi alegători, dacă sunt aleși ca atari sau denumiți după lege. Diploma de notar singură, fără ca cel-ce o are, să fie ales de notar undeva, nu dă drept de vot, tot așa și diploma de învățător și de preot.

Aceia cari întruiesc recerintele de a fi alegători, dacă nu au fost încă luați în listă până acum, fac bine dacă se duc la comisiunea de conscriere acum când vor afla că e în comuna lor, ducând cu sine și documentele de lipsă, ca să nu fie lăsați afară!

Despre timpul și modul cum au să se faca reclamațiunile (apelațiile celor-ce n'au fost luați în liste, deși aveau drept a fi, cum și cererile de a se șterge cei luați pe nedreptul!), vom da deslușirile de lipsă în alt număr.

Dela Ighiu.

Frumoasă a fost scena, ce a urmat la Ighiu, după încheierea alegerii, și raportul nostru a prins-o frumos în descrierea de mai jos plină de poezie și duioșie. Iată ce ne scrie:

Rezultatul a fost spus poporului la 7 1/2 sara. Se părea, că contrarii nu sunt îndestulați. Candidatul lor nici

nu s'a arătat. Numai la cuartirul lor se auziau chiote de oameni beți.

Ai noștri s'au adunat toți la curtea lui Kiss Bálint. Erau ca la o mie de oameni, alegători și nealegători.

Di Dr. *Laurențiu Pop*, s'a suit pe terasă și le-a vestit sfârșitul alegerii, vorbindu-le frumos și descriind în colorii vii lupta noastră, care ideală a fost, pe când dincolo a fost volnicia și beutura, care a momit pe mulți de ai noștri slabi de înțeles. Spune apoi cum *Moșii* s'au purtat ca niște sfinți, venind din depărtare de 80 km. prin frig, și au fost toți una până la urmă. Bine s'au purtat și așa dela „țară,” dar slab s'au purtat cei de pe Valea-Ampoiului, cu puține abateri.

Urale de „trăiască,” „jos cu trădătorii! bătaia lui Dzeu să-i ajungă!” și alte de acestea răsunau din sute de guri, după terminarea vorbirii.

Să ridică apoi Di Dr. *Vajda*, și ține alegătorilor și poporului o vorbire, în care apreciază părțile luminoase ca și cele umbroase ale luptei de azi. Di Dr. *Vajda* laudă ținuta deamă a alegătorilor cari au rămas credincioși steagului național, arătându-și nădejdea, că oile rătăcite se vor întoarce și ele la calea Domnului. „Lupta noastră sfântă a fost — zice Dr. *Vajda*. — De n'am reușit, să nu ne descurajeze! Pruncul mic până învață a umbla pe picioarele sale, încă cade, dar se întărește, ca mână să nu mai cadă!”

Le mulțamește alegătorilor pentru încredere, nu atât față de persoana sa, cât față de cauza ce o reprezintă, căci prinusul ce l'au adus ei cauzei românești, nu e pentru azi ori mâne, ci pentru copiii și nepoții noștri.

Dr. *Vajda* vorbea cu foc, cu pathos, dar noaptea se lăsase și coperea pe vorbitor. Ci iată de-odată întunecul se luminează! Nu departe izbucnește un foc mare, flacărele se înalță înfricoșat, clopotele sună în dungă! O mână dușman a aprins bordeiul unui biet sârac, bagsama ca oamenii să se împraștie și astfel se zădărnicesc ținerea vorbirilor. N'a reușit. Ci a reeșit altceva: Ni-s'a dat să avem o vedenie ca în cele mai rari tablouri: Lumina focului lumina curtea și poporul și cădea asupra vorbitorului, pe care ni-l prezenta învăluit în o aureolă mistică, ca pe un apostol învăluit în lumină de sus.

Poporul sta nemișcat. Dr. *Vajda* ne-întrerupt vorbea: „V'a-ți purtat brav, am văzut bătrâni neputincioși mergând la urnă, și mi-am adus aminte de senatorii vechilor Romani, cari cu s'fatul cumpănit și cu vaza lor erau în fruntea afacerilor statului! Voi sunteți nepoții aceluia popor a cărui geniu nu v'a părăsit!”

Nesfârșitele ovațiuni, aprobări și strigăte: „Jos cu trădătorii neamului,” se amestecau cu sunetul de alarm al clopotelor, după cari se auzea iarăși vocea respectată a candidatului nostru, iar această mulțime de o mie oameni stătea nemișcată, ca un zid, cu privirile ațintite asupra lui Dr. *Vajda*, a cărui cuvinte o cucereau. Potop să fi venit și nime nu s'ar fi clintit din loc, până ce nu s'a isprăvit vorbirea.

Di *Vajda* își ia apoi adio și roagă poporul să plece fiecare în liniște la vetrele sale.

Moșii aveau să meargă iară 80 km., drumul câtră casă. I-am întrebat, că altă-dată mai veni-vor tot cu același suflet? Mi-au răspuns: „De o mie de ori! de ar fi de lipsă!”

Laudă vouă avangardă falnică și credincioasă. Dzeu să Vă răsplătească și tuturor aceluia, cari Vă urmează!

Drept întregire și explicație, mai ținem să spunem următoarele:

Candidatul nostru dela Ighiu, di Dr. *Vajda*, avea de gând să trimită scrisoare de mulțumită deosebit fiecărui alegător din cerc, dar n'a avut răgaz să o facă, căci abia s'a smuls din lupta cercului său, și ca mâne-zi a alergat îndată la Cristian, unde era ales alegerea peste 4 zile, ca să ajute și acolo la luptă, la cea luptă frumoasă, care cu biruința Românului Dr. *Nic. Comșa* s'a sfârșit.

De aci a trebuit să plece la Cehul-Silvaniei în ajutorul venerabilului președinte George Pop de Băsești, unde bine au lucrat oamenii noștri și numai ciomegele mișelilor au zădărnicit o nouă biruință, care însă va urma totuși, căci alegerea aceea trebuie să o nimicească Curia.

Chemat la muncă în aceste locuri, n'a mai avut răgaz să adune și datele cele multe și compromițătoare pentru candidatul stăpânirii la Ighiu, și să atace cu petiție această alegere, la care multe mișeli s'au făcut, așa că o cercetare judecătorească Curială, trebuia să o nimicească.

Dar' semnele arată, că dieta acum aleasă, nici nu poate fi de lungă trăinicie.

Ear' de mai aduce soartea alegerii nouă, noi suntem siguri, că în cercul Ighiu, guvernul nici nu cutează să mai pună contracandidat față cu candidatul român!

Nu!

Că pe ori-cine ar mai pune, nu Werner cel ne-iubit de nime, dar însuși ministrul Tisza ori hireșul Kosuth să vie, va fi măturat de voiața alegătorilor români!

Și aceea încă o știm, că di Dr. *Vajda*, care e cunoscut deja în cerc, e hotărât a candida de nou cu steagul național în acest loc.

Știind acest lucru, Vă rugăm, alegătorii români, nu numai să rămâneți credincioși dlui *Vajda*, ci să faceți totul, ca pe de altă dată, să fi atras la alvia cea adevărată, și pe cei-ace acum, de nepricepuți ori ispitii de ochiul satanei, s'au abătut dela glasul dulce al mamei națiuni.

Și atunci — cu noi va fi Dzeu!

Raportorul.

REZBOIUL

Urișa încăerare dela Mukden.

Cunoști povestea cu cei doi zmei bălauri, cari trei zile și trei nopți s'au tot luptat, și unul a izbit pe celalalt de a intrat în pământ până în glezne, apoi acesta încordându-se s'a zmulis și la izbit pe cela până în genunchi, dar apoi acesta l'a izbit până în brau, — și nu se puteau birui, până a venit unuia ajutor de i-a dat cu buzduganul în cap?

Apoi aceste povești sunt nimica în grozăvia lor, pe lângă fioroasele și sângeroasele încăerări dintre cele două tabere uriașe de Ruși și Japonezi în Manciuria.

De douespzece zile acum se bat cu o turbare ne-mai pomenită! Zilnic mii de vieți se inecă în sânge! Când unul a fost izbit până în glezne, când altul până în genunchi, când celalalt până în brau, și ba acum, ba acum să credea, că va fi învins unul din bălaurii luptaci, — dar nu! Japonezii s'au aruncat ca leghioane de zmei, dar Rușii s'au ținut ca stâncele în șanțurile și întăriturile lor și douespzece zile de-a rândul au tot respins asalturile japoneze! Abia acum au început a se retrage spre Mukden și vor părăsi și Mukden-ul, retrăgându-se mai în sus spre Karbin.

După-ce au cucerit Port-Arthurul, Japonezii s'au îndreptat toți spre oștirile rușeti din câmpiile Manciuriei, ducând cu ei și zecile de mii de ostași dela Port-Arthur și sutele de tunuri grele, cu care au bătut cetatea, ba și tunurile Rușilor din cetate, le-au dus acum *contra lor*! Așa, că Japonezii și ca număr și ca tunuri, sunt acum mai puternici ca Rușii.

Dar' Rușii s'au întăriseră tare. Fiecare sat era ca o cetate și legate între ele prin șanțuri întărite. S'au asvirlit Japonezii asupra lor cu toată vitejia, dar' de zeci de ori au fost respinși cu mari pierderi. Au început atacurile pe tot frontul și au bătut din gurile a mii de tunuri grele, și Rușii le răspundeau asemenea! Îndeosebi crâncene lupte s'au dat la aripi, că Japonezii voiau să încunjure aripile rușeti, dar' generalul *Linevici* a respins de treispzece-ori atacurile japoneze asupra aripelui conduse de el! La cealaltă aripă aceleași grozăvenii. Iar' grosul luptei se dădea asupra centrului (mijlocului), unde Rușii respinseseră pe Japonezi și ajunseseră de-și ridicau moștile de coprire din trupuri de japonezi morți, pe cari le copereau cu pământ.

Pe zeci de kilometri sunt drumurile și câmpurile pline de trupuri moarte! Sunt cu mult mai mulți morți ca astăvară în marea luptă dela Liaojang.

Regimente, ba corpuri întregi de armată, au fost nimicite, de n'a mai rămas acuzi nimic de ele!

Să scrie că în aceste 12 zile peste

100.000 de soldați și-au perdut viața. Japonezii au perdut mai mult ca Rușii.

Dar' în urmă ne-mai putând ținea pept nesfârșitelor asalturi viteze ale Japonezilor, *Rușii au început de vre-o două zile retragerea*, pe care Kuropatkin o supraveghează cu grijă mare. Că în firul retragerii poate ajunge pe Ruși și vre-o mare nenorocire.

În vreme-ce grosul armatei se retrage, câteva corpuri de armată le coperează retragerea, luptându-se întruna cu Japonezii cari îi urmăresc și neliniștesc mereu.

— *Știrile mai nouă spun, că Japonezii au reușit a încunjiura cu totul armatele lui Kuropatkin la Mukden, amenințându-le cu un groasnic potop.*

Corespondență

Adunarea generală a „Victoriei”.

— Noua ei emisiune de acții. —

Arad, la 7 Mart. 1905.

În 5 l. c. s'a ținut a XVII. adunare generală a „Victoriei” din Arad sub președintele dlui Mihaiu Veliciu. Peste 70 acționari au luat parte, cu 1072 de voturi, între cari mulți țărani.

S'a cetit raportul direcțiunei. După o reprivire asupra stărei financiare-economice din anul trecut, se constată cu plăcere, că și în anul trecut institutul a răspuns tuturor așteptărilor, că merge cu pași siguri spre dezvoltare. Toate operațiunile lui, în deosebi depunerile și escomptul, au crescut în anul acesta, fie-care cu câte un milion coroane! Fondul general de rezervă a trecut deja peste 2/3 parte din capitalul social!

Ca o moment îmbrucător se raportează faptul, că congregațiunea orașului liber regesc Arad, a hotărât, ca o parte din capitalele orașului să se depună la „Victoria.” Do-vadă de încrederea ce și străinii o au în institut.

Partea cea mai însămnată a adunării a fost: *urcarea capitalului social* prin o nouă emisiune de acții. În urma înmulțirii operațiunilor, în deosebi însă în urma creșterii banilor depuși spre fructificare și a escomptului, s'a determinat direcțiunea să creeze nouă fonduri proprii, ca ast-fel să se aducă în conzonanță averea proprie cu banii dați insitutului spre operare. Adunarea generală a hotărât a urca capitalul social — cu o nouă emisiune de 3000 acții a 300 cor. — deci cu 900.000 cor. și anume capitalul social se urcă dela 600.000 cor. la 1.200.000 cor., ear cu plusul de 300.000 cor. să dotează fondul special de rezervă. Fondul general de rezervă ast-fel va ajunge cu dotația din anul acesta la 800.000, ear capitalele proprii la cifra respectabilă de 2 milioane. Aranjarea emisiunii s'a lăsat la buna chibzuială a direcțiunei. Emisiunea se va face în decursul anului curent. Noii acționari, cu începere dela 1 Ianuarie 1906 vor intra în toate drepturile acționarilor vechi. Drept de prioritate la cumpărarea acțiunilor nouă au acționarii vechi până la numărul acțiunilor ce posed, ear ce nu se optează, se pune la dispoziția publicului doritor de a avea acții dela „Victoria.”

Adunarea generală a împuternicit direcțiunea a înființa și o *Filială* pe teritoriul comitatul Arad. S'au modificat în unele părți și statutele. Domnii membri ai direcțiunei: Dr. *Niculae Ciacian* și *Traian Vățian*, eșți prin vechime, au fost realesi în direcțiune, ear în locul regretatului membru în comitetul de supraveghere *Paul Milovan* a fost ales Dr. *Cornel Ardelean*.

S'a dat dividendă acționarilor 18 C. de acție, ceea ce face cu 6% după valoarea de 300 cor. a cursului

actual și de emisiune nouă de acții, din ce reese, că acțiunile „Victoriei” sunt foarte favorabile pentru elocări de capitale, căci după banii depuși, azi cu anevoie căpătăm mai mult ca 4 1/2%. Pentru scopuri filantropice-culturale s'a pus la dispoziția direcțiunei 5000 cor. și pentru școala superioară de fete cu internat din Arad s'a dat 2000 cor.

Iată un institut, ce crește și înflorește foarte repede!

Rap.

De pe la alegeri

— Notițe și impresii —

Pe drumul, ce se șerpue de-alungul Văii-Ampoiului, se zdrăncănea o căruță trasă de doi cai mânați de o muier. În fundul căruții un braț de fân.

— Unde te duci fă — întrebaram pe femeia din căruță.

— La Ighiu, mă rog.

— Apoi că D-ta și așa n'ai vot, ce te grăbești așa?

— Apoi are cel din fân, — respunse încetinel.

Și atunci se ivi o căciulă din mormanul de fân. Omul ne privi nedumerit și fără să-i zicem ceva, ne spunea:

— Mai mergem câtră Bălgărad. Doar o fi vr'un târg.

— Adecă D-ta nu ești d'ai noștri căci noi suntem oamenii lui *Vajda-Voevod*.

— D-zeu să vă trăiască și să ne ajute, că doar nu 'mi-o luat D-zeu mintea să viu ea cale de 2 zile să bag votum pentru jidov. Mergem și noi să ajutăm pe sângele nost' — numai cât nu mi-să deslega limba, că vă vedeam domni și fără leac de popă între voi...

La Vințul-de-jos în preseara alegerii erau adunați la o crășmă mai mulți alegători d'ai lui Maniu. Printre ei câțiva corteși domnișori.

Toți se mișcau de ici-colo. Un domnișor atinge cu umărul mânăca unui țeran alegător.

— Pardon! Scuzați că v'am...

— O! ucigă-l! D'apoi asta nu-i de-al nostru? Că nu știu pe cine strigă pe nume, — se minuna fratele țeran, după ce trecu înainte „domnișorul” corteș — necorteș.

Doamna B. cu mai multe prietene priveau din fereastră cum trecea mândrul convoi al alegătorilor falnicului *Voevod*. Corteșii, rămași să încheie rîndurile, nu puteau capacita pe un alegător — șovăitor. Că tic, — că pic, — că nu poate și ar vrea, dar nu poate. Doamna B. aude conversația. Chiamă pe om la fereastră.

— Bade Ioane, cunoști D-ta salca?

— D'apoi cum se n'o cunosc...

— Apoi părul cunoști-l?

— Cunosc...

— Și acum te întreb: Văzut-ai D-ta ca rătăcina părului să dea nă-tremet la salcă?

— Lasă-mă doamnă, că al dracului să fie al de n'o vota cu sângele lui... Trăiască *Voevodu* nost!

Întâlnesc un Moț cu ciubare. Și-l întreb:

— Ce-i nou pe la Baia-de-Criș frate?

— D'apoi ar vrea domni să se aleagă. Da șor' măncat tistiile — că pătrupu nostru Măncian o băgat și el să iasă 'n votumuri.

— Oare putea-l'or scoate ai noștri, ce zici?

— Dacă nu-l scoatem pe el — îi scoatem pe ei — afară. Așa să știe Banabicu lor, încă!

Alegerea dela BAIA-DE-CRIȘ.

(Continuare din nr. 10).

Episoade.

Peripețiile, zbaterele alegerii.

Joi noaptea pe la 4 ciasuri prot. Damian avea din cercul Brad 900 voturi și Hollaki abia vre-o 50, ear' în cercul Baia-de-Criș încă întrecuse pe Hollaki cu 200 și rezerva lor, — dacă peste tot se poate numi așa, — era aproape stinsă, mai aveau câți-va hutmani de-ai Nemților din Țărâtel și puținii ungurași din Brad.

Neurmate lupte au trebuit să poarte *bărbății noștri de încredere* cu ai lui Hollaki, mai ales la comisia Brad, unde a ținut alegerea mai mult și unde bărbății lui Holl. erau Mihalus, forestier în Brad și Molnár, forestier al Nemților, puși anumit, ca să se teamă oamenii de ei pentru globurile, în păduri. Ținta acestora, când au văzut căderea, „era să respingă cât mai mulți alegători, ca să nu ne putem mândri cu multe voturi. Mai ales Mihalus, îndată-ce un om nu putea spune iute numele, ori nu era chiar de atâția ani ca în listă, cerea să fie respins. „Proști oameni, nu știu nici numele protopopului lor! — striga adese-ori Mihalus, când vre-un bătrân nu putea spune bine numele dlui protopop. — „Proști, dar' mulți și cinstiți!“ — îi răspunseră ai noștri. — „A-ți fanatizat poporul!“ striga unul de ai lui Hollaki cătră cei din partida noastră. „Nu vezi d-ta în aceasta o virtute, în fața căreia ar trebui să te închini?“ îi răspunseră ai noștri. „D-voastră aveți în mână toată puterea: fibraele, notarii, biraele, finanții, Nemții, cari au mii de oameni legați de ei, aveți bani pentru alegeri, cât vreți, — ear' noi serăci și huidiți!, noi simplu cu legătura de neam, am putut *insuflești* așa de mult acest popor, pe care d-voastră îl socotiți atât de prost! A-ți putea învăța să cinstiți mai mult acest popor, care își cunoaște și pricepe așa de bine dreptul său și ține atât de mult la națiunea sa!“

Intr'un rind substitutul de președinte Dr. Veres, — apoi Dr. Baumgarten, — pe arătările mincinoase a unora din cei 50, — fără a cere-o, amenințase pe Dr. I. Papp, că-i detrag dreptul de bărbat de încredere. Când avocatul Dr. I. Papp i-a zis să urmeze legea, Dr. Veres i-a răspuns, că „*aici el dispune, cum știe el și nu vreu să audă de nimic*“.

Unul după altul încrezuții noștri: Alexandru Florea, Nicolae Păcurariu și Alex. Draia, cari aveau să țină legătura între alegători și comisia de votare, au fost închiși pentru nimic, și ajunsese într'o vreme, la comisia I, de nu era cine să ne ducă alegătorii și cu grămada se nu poată intra la votare. Cu mare greu am putut căpăta bilet unui alt bărbat, care apoi mereu era însoțit de un jandarm.

Nenumărate întrevineri au trebuit din partea bărbăților noștri de încredere. Intr'o vreme Mihalus se făcuse atât de îndrăzneț, că începuse a porunci el în locul președintelui! Atunci încrezutul nostru Dr. Radu s'a ridicat cu toată puterea, spunându-i președintelui, că sau avem lege și atunci trebuie îndrumat și Mihalus s'o țină, sau n'avem și atunci ieșim afară cu toții și facem ce ne taie capul! — Cearta a fost cât pe aci să treacă în bătaie în câte-va rinduri, din cauza îndrăznelei peste măsură a lui Mihalus și a nepăsării substitutului de președinte.

Noaptea pe la 5 ciasuri era hotărâtă de tot căderea lui Hollaki. Îndârjirile mai scăzuseră. Corteșii se obosiseră. Venise la rând comuna Harteșani. Președintele pune la jurământul obișnuit pe cei-ce aveau să adeverească cunoașterea alegătorilor din comună. Toți din sală se ridică, numai într'un colț, culcat pe podelele goale, un jidan dintre cei 50, nu se mișcă. Cu glas adânc de diac bătrân, vicenotarul Florea cetește jurământul și oamenii îi urmează cu sfîntina cuvenită. De odată jidanul începe a horcăi, încât toți din sală se întorc în partea aceea. „Cât de multămit doarme corteșul, e fericit de spurul ce a putut face!“ — zice cu un zimbet amar, unul din oamenii lui Hollaki.

Mare nădejde au pus spriginitorii lui Hollaki în aceea, că Joi noaptea pe întunec vor putea cumpăra voturi. De aceea a și mers vorba așa încet. De cu sară conducătorii noștri au început a spune poporului să grijască bine, că să apropie vremea ispitei, când cei din neamul celui-ce a vîndut pe Domnul, vor cerea toate chipurile să-i ademenească, ca să-i vîndă... Alegătorii noștri din Brotuna, din Baldoivini și din satele unde păstorii se lăpădaseră de turma lor, cu lacrimi în ochi se rugau: „Grijiți de noi, nu ne lăsați!“

Ținut-au pe bieții oameni noaptea întreagă în frig, ademenitu-i-au cu mîncări, beuturi, case calde, ear' la votare îi puneau să aștepte într'o sală întunecoasă, ca cei 50 să poată face tirguiele nevăzuți.

Un primar după-ce votase el și cu câți-va pentru Hollaki, spunea celorlalți alegători, că votul lor nu se primește, să se ducă acasă. — Primarului din C... i-s'a fost dat îndrumare să împartă banii și oamenii se stee acasă.

Primarul din Bulzești, Laslău, la tot alegătorul care intra să voteze îi șoptea: „Hollaki!“

Stat-a directorul Nemților Joi după amiază și Joi noaptea până pe la 2 în sala de votare; stat-au inspectorii și hutmanii săi, sub grija căroră sunt băieșii, comisarul de finanți, notarul public din Baia-de-Criș și alții, — dar vrednicii alegători nu s'au înfricat de nime, ci și-au făcut datorința spre binele și înaintarea lor.

Vineri după amiază bărbății de încredere alui Hollaki, oșiti, se rugau, că după-ce și așa e hotărâtă învingerea noastră, să spunem alegătorilor din notariatul Brad să nu mai voteze și să se pună ora de încheere a alegerii.

Nu numai Brădenii și cei din jur, cari așteptaseră rîndul lor o zi și o noapte în frig, mulți fără să aibă unde ședea cât de puțin, dar nici ceilalți nu s'au învoit, cari veniseră de acasă Mercuri dimineața. Fiecare numai atunci se știa liniștit și mîngăiat, dacă spunea în fața comisiei numele candidatului!

NOUTĂȚI

Cununie. Dșoara Mărioara Roșca și dl Dr. Ioan Suci, avocat și deputat, își vor celebra Sămbătă, în 11 Mărtisor la oarele 5 p. m. în biserica gr-or. rom. din Seliște cununia lor.

Român neprimitor de oaspe bun? Să știe că Românu de doar omul cel mai primitor dintre oameni. Întrebă numai: „Cine ești?“ »Om bun!« »Dacă ești om bun, vină!« Și-i dă sălaş.

Cu atât mai de mirare e cazul ce se povestește despre purtarea neprietenă a unui român din Brad, care în prețuia alegerii de deputat dela Baia-de-Criș, n'a primit la sine pe un văr bun! E măcelarul Mitruț (Dumitru Giurgiu) din Brad, care în înțelegere cu vecinul său Luca Lai dela Nemți, încă a fost oiaie respirată de turmă la alegerea de deputat. La acesta a venit un văr al său, un cinstit țăran bătrân din Crăciunești, Mercuri în presara alegerii și ca dela un văr a cerut să-i dea sălaş. »Nu mă amestec« i zice Mitruț, »întrebă muere«. Iar muieria lui baciu Mitruț cât a văzut pe bietul moșneag, a început a-i striga, că ea n'are cortel pentru toți moșici, că ce caută pe aici? putea să șadă acasă! »Nu mă ocări verișoară, spune-mi că nu-mi dai cortel dar nu mă ocări, că nu-s dedit cu ocară,« zise cinstitul bătrân, uimit de această primire și nu-i venea să creadă, că la casa românească a intrat să ceară găzduire! Și se duse. Baciu Mitruț se nu uita, că are un fecior la gimnaziu în Brașov, altul în Brad, care de bună samă nu cu ajutorul lui Hollaki se vor feric.

Sfătoșia patriotică și-au arătat-o solgăbirăul din Geoagiu, față de o nuntă românească Dumineca trecută. Notarul Koncez din Balșa aflându-se cam afumat în Geoagiu, a văzut nunta, și nuntasii aveau un steag de nuntă obicinuit, făcut din năfrâmi, dar pintre năfrâmi și niște pantlici în colorii românești. Îndată a cerut Koncez întrevinerea solgăbirăului, care a și făcut-o prin pandur, cerend steagul dela nunta și confiscand pantlicile nepatriotice de pe el. No ke tare menunat. Patria acum salvată!.

Adunarea generală a „Arieșenii“ din Turda. Institutul de credit și economii Arieșana din Turda și-a ținut în 25 Febr. adunarea generală a XIX. Din raportul direcțiunii și din vor-

birea de deschidere a președintelui Iuliu Bardoși reese, că institutul acesta, cu toate greutățile timpului, e pe calea unei treptate și sigure înaintări.

Increderea publicului față de institut se vede și din faptul, că depunerile spre fructificare s'au urcat și în anul acesta cu 81.542 coroane, ajungend la cifra de 544.841 cor.

Reescomptul, care înainte cu vre-o 10 ani se urcase la 263.423 cor. e redus la 21.653 cor.

Venitul curat încă arată o mică creștere față de anul trecut.

La adunarea aceasta generală s'au făcut și unele inoiri în corpul direcțiunii și a comisiei de supraveghere. Dintre membrii ajunși la sortare, Iuliu Bardoși a fost reales, ear în locul lui Dr. G. Ilea a fost ales Dl Nicolae P. Rațiu, adm. protopopesc gr-cat. În Turda, în locul dlui Silvestru Moldovan demisionat, a fost ales în direcțiune dl Dr. Valer Moldovan. În comisia de supraveghere a intrat Dl Iovian Mureșan, protopop gr-or. În Turda. După-ce partea cea mai mare din cuota de binefacere se anticipase astă-vară în favorul arșilor din Câmpeni, restul a fost dat școalei gr-cat. și câte 20 cor. Reuniunii meseriașilor și a femeilor din Turda, ear 26 cor. bisericeii din Sănmărtinul de câmpie.

Coresp.

Ospătarul Man din Brad, a fost unul dintre aceia, cari mai cu cinstie și cu românească inimă și-a făcut datorința față de popor și în decursul alegerii de deputat. A găzduit la d-sa în presară pe câți numai a putut și a făcut tot ce i-s'a cerut spre ajutor conducătorilor poporului. Lucru așa de firesc acesta, că tare pestrițe mațe trebuie să aibă cineva, ca pentru asta să se poată supăra pe bunul creștin. Doar el cu poporul trăește, deci e dator a-l primi, găzdui, îngriji la atari adunări și peregrinări ale lui.

Dar negri la mațe finanți s'au supărat pe ospătarul român, pentru purtarea sa așa cinstită, și după alegere au mers la el și au cerut să le dea lițența, că i-o iau. Dl Man însă a avut atata minte, că — nu le-a dat-o. Și până azi nu i-a mai făcut nimeni nimic. Doar lițența de birt încă e un drept câștigat de om în calea legii și așa, fără nici o vină, nu îi-o poate lua fie-ce tras-impins de finanți.

Din isprăvile Nemților din Brad. Nemții din Brad cari lucră baile dela Ruda și cari așa de mult sau „insuflețit“ de talentele mari... de orator, mare legiuitor și altele... ale exdeputatului Hollaki, în cât cu director, vicedirector, hutmani și toată haita cealaltă, au fițait toată noaptea alegerii lângă masa de votare și nici cu foc nu i-ai fi putut scoate de acolo, — acum după alegere vreau să se facă de ris până în sfîrșit. A treia zi după alegere au tras toate tacele, cari până aci le plătau preoților din comunele cu băieși (vre-o 16) taxe date nu din munca lor, ci din tragerile cele multe, ce le iau dela băieși pentru fel de fel de fonduri. Câte 59—100—150 C. la an a perdit prin aceasta fie-care preot.

Nu numai asupra preoților vreau să-i răbune cu aceasta voincoșii venetici, cari au mers până a se renega și a se da de ce nu-s, — dar asupra Românilor peste tot. Unii din preoții scurtați nici n'au fost la alegere, nici nu s'au interesat, d. e. preotul unit și cel gr. or. din Ruda și cel din București.

Pe bieții muncitori îi batjocoresc și chinuesc în tot chipul. Pe mulți i-au dat afară din lucru, altora le-a scăzut plata, de nu li-să plătește să-și rupă oasele.

Ar fi vremea, ca oamenii noștri să se trezească odată și să nu mai rîvnească la plata de batjocură a veneticeilor. Nu am trăit noi și nu vom trăi nici-odată din băisăgurile lor. Români noștri au moșioarele lor; cum am trăit până acum din ele, n'or per de foame nici acum, mai ales că noi ne știm mulțami și cu puțin. Ei trag și exploatează munca grea a Românilor mai pe nimic. Dacă România într'o bună dimineață, înțeleși cu toții, n'ar vrea să mai lucre, mii și mii ar avea Nemții perderi. Și-apoi poftiască și aducă-și lucrători străini, de ceia toți socialiști, cari le-or ști da de cap, dacă nu le-or da plata dela 5 coroane în sus pe zi.

Dar nu-i departe vremea când ne-om răfuși noi cu acești nesocotiți. În locul întâiu o să le arătăm că pământurile de pe țărmurii Crișului, nu e moșie nemțescă, pe care s'o poată îneca cu fărini moarte de steam-puri, cum le place lor.

Prigoniri. Primari suspendați. În 17 Faur a. c. a protopretorele cercului Ighiu Dunka Domokos a suspendat din slujbele lor pe trei primari: Ioan Medrea din Țelna, Ioan Truța din Bucerdea și Alece Cămpian din Potrîngeni, pe șubredul motiv că ar fi întârziat a să prezenta la timp la tragerea sorțiilor pentru miliție.

E de însemnat că acești bravi primari și numai ei din toată pretura, la alegerea de deputat din cercul Ighiu au votat cu Dr. Vajda.

Că cum au întârziat acum numai ei din vre-o 40, asta numai voinicosul protopretore o știe.

Să bage de seamă că o știm și noi. Cum de n'a suspendat pe primarul din Ighiel și alții, car' de loc nu s'au prezentat?

Și ce e mai mult acești trei au fost judecați fără să li se fi cerut să se legitimeze. Prea împintinată judecată! — Contra decisului s'a înaintat recurs la vicecomitele.

Un alegător.

D-l Ioan Cutean, comerciant în Brad, a fost și d-sa luat la ochi de cioarile de finanți, și fiind-că la alegerea de deputat s'a purtat cinstit, precum inima d-sale curat românească, i-a șoptit, — după alegerii finanții i-au luat dreptul de trafic și sare pe care îl avuse tatăl dsale, că ziceau finanții că lițența a fost dată pe numele „Kutyán“ și nu Cutean, cum dl Ioan Cutean cest tiner și-a pus firma.

Români! Cu atât mai tare cercețați-i pravălia și îl sprijiniți, — ferindu-vă de a vă mai da bănuțul la altfel de om decât la Români!

Și la Brad și pe aiurea!

Rectificare. În nr. 8 al Libertății au apărut o dare de seamă despre alegerea din Baia de Criș în care prin aluzie se afirmă că Cioca Avram lui Dumitru și Furdul Ion I. Avram din Blăjeni la indemnul meu au votat cu Hollaky; pentru-ce corespondentul m'numește „coadă de topor“.

Prin aceasta declar că aceasta afirmațiune este absolut neadevărată și Dl corespondent imi face mare nedreptate când afirmă că eu am ademenit pe sus numiții oameni ca să voteze cu Hollaky. E curată scornitură.

Blăjeni 19 Febr. 1905.

Sabin Thulescu.

În atențiunea emigraților la America. Guvernul Ungariei a liberat călătoria la America și prin Bremen. Cine are pașaportul predat pe la Fiume, acela poate călători și prin Bremen, dacă are cartea de vapor prin Bremen.

Cine s'a decis a călători prin Bremen la America, acela trebuie negreșit să timită de acasă 20 coroane arvnă; după primirea arvunei fie-căruia i-să trimitte cartea de vapor.

Lucrătorii cari sunt harnici și sănătoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot arăta 50 coroane bani gata aceia toți sunt primiți în America. Cine are

S'a întemplat de mai multe-ori. Joi noaptea cu câte un bătrân, că intrând din întunec în sala luminată și plină de hale domnești, toți cu ochii pironiți asupra lui și speriat de răstirile prezidentilor, nu-i venea în minte numele „Vasile Damian“. Năcazul și chinul, ce-i cuprindea pe bieții aceștia nu se poate scrie. Tremurau, se întorceau la oamenii din satul lor, să-i întrebe și nici cu un preț nu voiau să iese afară, până nu-și aduc aminte. Unul din Zdrapț era să ametească de năcaz, până-ce și neînduratălui președinte i-s'a făcut milă de el, l'a luat mai domol și când i-a spus numele candidatilor, cu fața strălucitoare de fericire strigă: *Vasilie Damian!*

Și a ținut această alegere ca nici una alta din țara întreagă, de Joi dimineața dela 8, până Vineri sara la 8, cu totul 36 de ciasuri într'una! Ear' dacă socotim, că cei mai mulți au plecat de acasă Mercuri dimineața și au ajuns acasă abia Sămbătă, avem 4 zile de alegere!

Aproape toți alegătorii au așteptat până Vineri sara. Cei dela comisia I. gătaseră Vineri la amiază, dar' s'au adunat cu toții înaintea salei dela comisia II și înșirați 4 cu 4, peste o mie și cinci sute de inși, așteptau jucând și cântând ca la nunta.

La 7½ Vineri sara s'a declarat alegerea încheiată. Președintele face numărarea voturilor. La comisia I. Damian 1081 voturi și Hollaki 516, la a II. Damian 1730 și Hollaki 229. Cu totul s'au dat 3556 de voturi, din cari pentru Vasile Damian 2811, ear' pentru Hollaki numai 745.

„*Aceasta nu e batut, ci e nimicire!*“, — zice unul dintre încrezuții lui Hollaki cătră unul din bărbății de încredere ai noștri. Și văzend fața Românilor închisă și brăzdată de o adâncă impresiune, îi mai zice: „Și nici nu rizi la asta domnule!“

„Nu rid“ — îi răspunde Românu — „eu am plâns azi noapte și imi vine să plâng, când ved poporul acesta însuflețindu-se atât de mult pentru ideale mari, și totuși avend o soarte atât de ticăloasă!“

(Va urma).

cunoscuți în America, să ducă adresa celor cu sine.

Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupești, mai bătrân de 50 de ani, sau e arvnat în vre-o Fabrică la lucru în America și merge anume la lucru rezemat, pe acela îl inapoiază din America.

În Ratibor precum și în Bremen fie - care emigrant să vizitează, așa că fie-care pe când vine în Brenev pe vapor poate fi primit în America.

FELIURIMI.

Cum își petrec reginele? Petrecerea predilectă a Alexandrinei, regin Angliei, este fotografarea. Ea a fotografiat toate lucrurile cari se pot închipui, dela capetele încoronate, până la cele mai neînsemnate lucruri. A zugrăvit foarte multe peisaje și scene draguțe, și le-a îmbrăcat în colorii vorbitoare.

Asemenea și împărăteasa Germaniei este o fotografa pătimașă. A pregătit foarte multe tablouri, dar numai despre lucruri din jurul său și colecțiunea tablourilor ei, este unică în felul său.

Țarevna arată o deosebită plăcere față de caricaturi, și are foarte multe deseme de felul acesta.

Petrecerea și jocul de predilecție a reginei Holandei, este sania și călăritul. Din copilărie i-a plăcut foarte mult să grijască de galițe.

Reginei Svediei și Norvegiei nu-i place jocul și petrecerea. Ea pune înainte de toate religiozitatea.

Regina Greciei este pătimașă călătorilor cu yachtul, este deci aderenta vîslăriei.

Regina Italiei este o țințășă și o automobilistă pasionată.

Despre regina Portugaliei, în fine, se zice, că este femeia cea mai ocupată a Europei, nu are prin urmare nici o ocupație de acestea de plăcere „sistematică“.

Școală de lucru de mână.

La 1 Martie s'a început școala de lucru de mână femeesc

a d-șoarei HERMINE LURZ, dând instrucție în tot felul de lucruri de mână, ca d. e. *impletiti*, *croșetat*, *inodatul și filatul*, apoi *brodărie în alb, colorat și în aur*, cum și *sculptatul și pictatul*.

Să primesc fete, fără deosebire la etate.

Insinuări primește prin bunăvoință dl HANS GRAEF, librar în Orăștie.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

1904		1905	
14 Februarie	ACTIV	5 Februarie	12 Februarie
101,086.101	70,946.101 Reserva met. Aur 48,028.048 30,387.000 » trate Aur 20,117.964	69,366.418	68,146.012
3,186.173	Argint și diverse monete	3,539.841	3,559.921
44,645.010	Portofoliu Român și Strein	33,393.409	30,907.368
9,612.041	{*)Impr. contra ef. publice 6,386.900 » » » în contcurt. 4,228.104	9,384.697	10,614.914
11,999.980	Fonduri publice	11,999.940	11,999.940
13,839.240	Efectele fondului de rezervă..	14,731.258	14,731.258
1,732.546	» » » amortisirea imob. și mat.	1,704.546	1,704.546
5,567.480	Imobili	5,638.889	5,638.889
568.079	Mobilier și Mașini de Imprimerie	568.890	568.904
301.311	Cheltuieli de Administrațiune..	215.966	219.531
82,100.430	Depozite libere	83,055.410	83,041.670
—	Compturi curinți	26,640.531	28,013.225
17,789.380	Compturi de valori	15,943.976	16,910.041
292,427.771		276,183.771	276,056.219
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,209.715	Fond de rezervă	19,546.217	19,546.217
2,740.900	Fondul amortisirii imobilelor și material	2,923.784	2,923.784
172,753.540	Bilete de Bancă în circulațiune	158,444.520	158,289.940
4,369.079	Compturi curente	—	—
254.107	Dobânzi și beneficii diverse	213.840	254.608
82,100.430	Depozite de retras.	83,055.410	83,041.670
292,427.771	Scomptul 5%) Dobânda 6%	276,183.771	276,056.219

Foarte recomandabil!

Cine voește să bea o cafea bună, e rugat a cere preț-curentul românesc dela subsemnata firmă română din Fiume, în care se află tot soiul de marfă pentru susținerea casei, cu prețuri foarte moderate, cari se expediază în pachete postale de 5 Kgr. liber de vamă și porto-postal.

Ofer calitățile cele mai bune de cafea cu următoarele prețuri:

CAFELE:

Nrul	La comandă e bine să se amintească și numărul cafelei	1 Kgr.		5 Kgr.	
		C. fl.	C. fl.	C. fl.	C. fl.
1	Santos — naturală și aleasă	2	50	12	50
2	Menado-Liberia — cu boabe galbuie foarte mari	2	90	14	50
3	Rio-Margele — arc un gust foarte bun	2	90	14	50
4	Portorico — foarte căutată, mărime mijlocie	2	90	14	50
5	Portorico-Piraldi	3	60	18	—
6	Cuba — fină	3	—	15	—
7	» — mai fină	3	20	16	—
8	» — cea mai fină	3	50	17	50
9	margele, calitate foarte bună	3	20	16	—
10	specialitate, de finetă rară, boabe mari foarte frumoase	3	80	18	50
11	Jamaica, — cunoscută pretutindena de cafea bună	3	10	15	50
12	Java Vineție — foarte frumoasă cu boabe egale	3	30	16	50
13	Java Aurie — soiul ca menado, ușoră	3	40	17	—
14	Neygherry — cafea grea, foarte recomandabilă	3	40	17	—
15	Ceylon fină	3	50	17	50
16	Plantațiune — cel mai fin soiul de Ceylon	3	80	19	—
17	Margele Plantaț, cel mai fin soiul de Ceylon	4	20	—	—
18	Mocca arabă — tare zdrobită, dar foarte fină	3	60	18	—
19	Rio margele — Cuba Nr. 6	—	—	14	75
20	Portorico Nr. 4. — Cuba margele	—	—	15	25
21	Java Aurie — Jamaica	—	—	16	25
22	Moca Cuba Specialitate	—	—	18	25

Promit serviciu prompt și cu acurățetă, rogând P. T. public românesc pentru binevoitorul sprigin. Cu profundă stimă

IMPORT DE CAFELE ȘI TEA
Romul Pascu
Fiume.

INVETĂCEL

la meseria de păpu-car se primește în-dată la

IOSEF GYULA
m. păpu-car în Orăștie
(Stn. Timarilor)

Un învătăcel se primește nu-mai decât în prăvălia de manufactură

subscrisului:

A. G. MUNTEAN,
comerciant, Orăștie.

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește
Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32,000.000.— Dividende solvite K. 170,000.000.—

Avere proprie » 260,000.000.— Despăgubiri de viață 520,000.000.—

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: Edimburg (Anglia).

Editor și redactor responsabil: Stefan Popp.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzei Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Candidat de avocat. Pentru cancelaria mea avocațială am lipsă dela 1 Mai n. c. de un candidat de avocat, eventual cancelist versat în afacerile avocațiale. Cei-ce reflectează la acest post, să-mi comunice condițiunile de angajare.

Dr. Vasile Fodor,
avocat în Abrud (Abrudbánya)

Un învătăcel

să primește numai decât în prăvălia de băcănie și manufactură a subscrisului

Ambrosiu S. Șielariu,
comerciant Hațeg (Hátszeg).

Sz. 33-1905 tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szászvárosi kir. Járásbiróság mint tlkkvi hatóság közhírré teszi, hogy a szászvárosi „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet végrehajtónak Liciesz Nicolae és Liciesk Martha végrehajtás szenvedő elleni 2400 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék, a szászvárosi kir. járásbiróság területén levő Perkász és Tordoson fekvő a perkászi 19. sz. tjkvben A 1 rnd 13, 14 hrsz. ingatl. 949 kor. 2 505 „ „ 143 „ 3 654, 655 „ „ 163 „ 4 1246 „ „ 83 „ 5 1157 „ „ 47 „ 6 1278 „ „ 62 „ 7 1702 „ „ 123 „ 9 2417 „ „ 166 „

a perkászi 28 sz. tjkvben A 1 rd 900 hrsz. ingatl. 472 kor. 2 1425 „ „ 876 „ 3 2709 „ „ 217 „ 4 1110 „ „ 167 „ 5 17, 18 1/2 „ „ 28 „ 6 749 1/2, 750 1/2, 751 1/2 „ „ 89 „ 7 17 1/2, 18 1/2, hrsz. „ „ 28 „ a tordosi 521 sz. tjkben A 1 rnd 1306 hrszámu ingatlanra 1 koronában megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi Április hó 6-ik napján d. e. 8 óraker Tordos és ugyanazon nap d. e. 10 óraker Perkász községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is elfognak adni. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben az 1881. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászvároson 1905. évi Janár hó 7-én.

A kir. Járásbiróság m. tkvi hatóság.

Sóhalmy,
kir. albiró.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private. primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui
Cornel Demeter
se pot căpăta în apoteca
N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurății de pe mână și față, ca: pete, bubițe, sgrăbunțe, pistenii (mitesser), și netezește sbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestrictăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuintată, pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 coroață.

Veturien parfem. Vera-violeta, cel mai fin parfum de violele. Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin intrebuintarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — delătorează durerile dinților și întărește dinții și gingiile. Prin intrebuintarea apei acesteia se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin intrebuintarea apei acesteia cu praful de dinți „Kremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Prin intrebuintarea prafului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alegere mare — în diferite prețuri. — Esența de China. Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri. — China tannopomada. Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — Oleu de nucă. Extract de nucă oleica, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fil.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — se capătă după măsură.

Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în intrebuintare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirosoare, se capătă din flori de violele, marguerite și scumpină (iorgovan) à 70 fileri, precum și săpun de ouă a 20 fileri.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumalului, a diferitelor likeruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

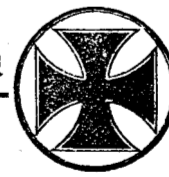
PENTRU BISERICI! De vênzare două uși mari (cele împărătești, din mijloc), pentru altarul unei biserici, foarte artistic sculptate în lemn de teiu. — Prețul moderat. La administrațiunea foaiei noastre, unde se dau și informațiuni mai deaproape, se poate arăta ori-când și fotografia lor.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta
Vindecă și înviorăza

Nu e mijloc secret.
pe lângă garanție



Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă

să da împrejurării, că boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuturi de ureche, bătăie pe inimă, sgăreiri de inimă, astmă, azul greu, sgăreiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mâni și picioare, reumă, podagră, îșlas, udul în pat, influența, insomnie, epilepsie, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electritate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 de zile nu s'e va viedeca, i-s'e retrimită banii. Unde ori-ee încereare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. V. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de oare-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost officios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja iestinatatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vênzare pentru țeară și streinătate

MÜLLER ALBERT, Budapest, Strada vadász Nr. 42 colțul strada Kálman.